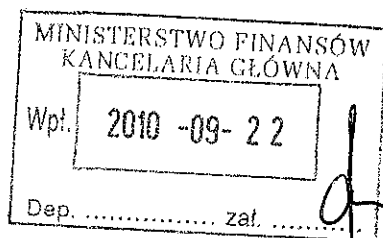

Warszawa, 20 września 2010 r.

**Pan
Maciej Grabowski
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Finansów**

ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze!

Dziękujemy za możliwość przedstawienia opinii wydawców w sprawie projektu nowelizacji ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 9 września 2010 r., będącego uzupełnieniem projektu ustawy przyjętego przez sejmową Komisję Finansów Publicznych (druk 3325) i skierowanego pod obrady Sejmu.

Według obecnego stanu prawnego na wytwarzane metodami poligraficznymi wydawnictwa książkowe oraz prasę specjalistyczną obowiązuje „0” stawka VAT (Rozp. Ministra Finansów z 28 listopada 2008 r., poz. 9). W przypadku książki ze stawki „0” wyłączone zostały książki adresowe, nuty i mapy.

Dla czasopism specjalistycznych przyjęta została definicja prasy specjalistycznej wraz z 7 przypadkami wyłączeń, dla których stosuje się obowiązującą dla całej prasy stawkę 7% VAT: Owe wyłączenia to:

1. periodyki treści ogólnej,
2. periodyki zawierające treści pornograficzne, totalitarne, rasistowskie itp.
3. periodyki, w których ponad 33% powierzchni przeznaczona jest na reklamy i ogłoszenia,
4. periodyki zawierające kompletną powieść, opowiadania, tekst ilustrowany, rysunki itp.,
5. periodyki, które ponad 20% powierzchni przeznaczają na krzyżówki, kryptogramy, gry itp.,
6. publikacje zawierające informacje popularne itp.,
7. wydawnictwa, które nie drukują wysokości nakładu.

Na gazety, magazyny i czasopisma wytwarzane metodami poligraficznymi obowiązuje 7% stawka VAT z wyłączeniem tych wydawnictw, które mają więcej niż 67% powierzchni zadrukowanej reklamą i ogłoszeniami.

Przedstawiony do konsultacji projekt ustawy zakłada:

1. wprowadzenie 5% stawki VAT na książkę i prasę specjalistyczną;
2. wzrost stawki VAT z 7 do 8% i z 22 do 23% dla gazet, magazynów i czasopism na okres 3 lat;
3. wprowadzenie dla książki wydanej na nośniku fizycznym (dyskietkach, taśmach i.in.) 5% stawki VAT;
4. utrzymanie definicji czasopism specjalistycznych oraz 7 wyłączeń wpływających na zmianę stawki z 5 na 8% w przypadku braku realizacji któregośkolwiek wyłączenia.

Efektom wzrostu stawki VAT będzie ok. 10% wzrost cen i w konsekwencji spadek sprzedaży. Wprowadzenie 7% stawki VAT na prasę w roku 2001 spowodowało spadek sprzedaży o 4,5%. Należy spodziewać się, że zjawisko to przy niskim czytelnictwie książki i prasy w Polsce na tle innych krajów europejskich pogłębi jeszcze tę niekorzystną dla nas sytuację. Wynika ona również z konkurencji z internetem, który sukcesywnie odbiera czytelników tradycyjnie wydawanej książki i prasy. Mimo znacznych nakładów wydawców na rozwój internetu i przenoszenia tam swojej produkcji, internet nie przynosi wydawcom spodziewanych dodatkowych przychodów, w stopniu rekompensującym ponoszone przez nich wysokie koszty produkcji treści, a przede wszystkim spadek przychodów ze sprzedaży egzemplarzowej. Wskazać należy, że i skarb państwa będzie obciążony dodatkowymi kosztami wynikającymi ze wzrostu kosztów tzw. wyprawki – podręczników szkolnych, czy też zakupów książek i prasy dla bibliotek.

Doświadczenia z wprowadzenia 7% stawki VAT na prasę (poza prasę specjalistyczną tj. lokalną, branżową, naukową itp.) przy wszystkich innych ograniczeniach nakładowo-reklamowych wskazują, że zróżnicowanie stawek VAT przyniosło wiele negatywnych zjawisk dla profesjonalnie działających wydawców książki i prasy ale też skarbu państwa.

Po pierwsze, zjawiska te dotyczyły m.in. sytuacji konfliktogennych na stykach wydawca-urząd skarbowy, takich jak np.:

- podważania przez niektóre urzędy skarbowe stosowania „0” lub 7% stawki VAT (chodziło o to, do której stawki zaliczyć sprzedaż danego tytułu).
- kwalifikowania książek wydawanych cyklicznie w postaci kolekcji do tytułów prasowych ze stawką „0” VAT (podwójnie rejestry dot. ISBN i ISSN).

Po drugie, różnicowanie stawek spowodowało powstanie szeroko rozbudowanej szarej strefy, polegającej na tym, że np. tekturka z dodatkiem (gra, samochodzik, czapeczka, bransoletka, itp.) były sprzedawane jako tytuł prasowy z nadanym ISSN albo tytuł książkowy z ISBN. Te działania rzekomych wydawców stosujących „0” lub „7” stawkę VAT, narażały skarb państwa – a także profesjonalnych wydawców - na określone wysokie straty podatkowe.

W obecnej sytuacji zmiany stawek VAT istnieje możliwość wprowadzenia jednolitej 5% stawki VAT na słowo drukowane – prasę i książkę, oznaczone symbolami ISSN i ISBN przy pełnej realizacji właściwych przepisów.

Według szacunków dokonanych przez „Bibliotekę Analiz” wartość podatku VAT dla książki przy 5% stawce wyniesie 250 mln, natomiast dla prasy przy przejściu z 7% VAT do 5% podatek VAT zmniejszy się o 108 mln. Rozpatrując to na skali całej branży druku tj. książki i prasy, szacowany łączny przychód skarbu państwa z tytułu podatku VAT wyniesie 142 mln zł, jednak przy likwidacji szarej strefy przychód skarbu państwa może pozostać przy planowanych przychodach.

Wyrównanie stawki VAT do 5% i obniżenie dla prasy o 2 punkty procentowe w stosunku do obowiązującej 7% stawki (lub 3 punkty w przypadku stawki 8%) znajduje również swoje głębokie uzasadnienie w aktualnej sytuacji prasy, groźnej dla jej misji i przypisanej roli w budowie społeczeństwa obywatelskiego. Wpływ kryzysu gospodarczego na dochody ludności, rozwój internetu, telefonii komórkowej, telewizji - wszystko to wpływa negatywnie na czytelnictwo prasy i książki oraz ich źródła finansowania.

Sprzedaż dzienników w ciągu ostatnich 4 lat spadła o 5% z 834 egz. mln nakładu rocznego w 2005 roku do 793,4 mln egz. w 2008 r. W roku 2009 sprzedaż dzienników spadła o 9,2%, tj. do poziomu 676,2 mln egz. W pierwszym półroczu 2010 r. nastąpił dalszy spadek sprzedaży nakładu o 13,5%, a należy spodziewać się dalszego spadku sprzedaży. Podobnie dzieje się z czasopismami, których sprzedaż spadła średnio o ok. 5%.

Od kilku lat, mimo dynamicznego wzrostu rynku reklamowego, obserwuje się również zmniejszanie się udziału prasy w przychodach reklamowych kierowanych do mediów. W 2011 roku według szacunków Zenith Optimedia rynek reklamy w długim okresie wzrośnie o 65,8% w stosunku do roku 2005. Ten wzrost odbywa się głównie za sprawą telewizji (+ 62,2%) i internetu (+ 642,6%). W tym samym czasie najwięcej straciła prasa odnotowując spadek o 38,4%, w tym dzienniki o 23,7%, czasopisma o 14,7%. Udział prasy w tzw. torcie reklamowym w tym okresie zmniejszył się o 13,6%, tj. z 29,3% do 15,7%, podczas gdy udział telewizji wzrósł o 3,4%, tj. do poziomu 52,9%, a internetu o 12,7%, tj. do poziomu 15,5%.

Spadek przychodów jest zagrożeniem dla finansowania prasy, a w konsekwencji dla jej niezależności i utrzymania wysokiego profesjonalizmu. Wiąże się to z tym, że źródła i struktura przychodów prasy w zdecydowanej większości oparte są na wpływach z reklamy, których udział w przychodach waha się dla poszczególnych grup prasy od 45 do aż 82%.

Koszty rozwoju prasy w środowisku cyfrowym, wynikające z przenoszenia tam zasady profesjonalizmu i etyki zawodowej, nie znajdują jeszcze odpowiednich przychodów reklamowych rekompensujących ponoszone koszty, ze względu na to, że konkurencja *on-line* nie zawsze dostosowuje się do standardów obowiązujących w profesjonalnej prasie. Wiąże się to m.in. z powszechnym piractwem treści prasowych w internecie, przez nieuprawnione i bez odpowiedniej rekompensaty wykorzystywanie materiałów prasowych, co uniemożliwia wydawcom realizację modeli biznesowych związanych z wykorzystaniem potencjału intelektualnego zatrudnianych profesjonalnych dziennikarzy.

Podobna sytuacja odnosi się do wydawnictw książkowych, szczególnie podręczników, książek naukowych czy specjalistycznych, choć też beletrystyki. Przykładem tego jest choćby działanie portalu chomikuj.pl, przeciwko któremu wydawcy wystąpili do sądu z powodu nieuprawnionego i bez zezwolenia publikowania książek na tym portalu. Dotyczy to również szerokiego zjawiska kopiowania podręczników i wydawnictw naukowych, w wyniku czego spada produkcja tych książek. Obrazem tego zjawiska jest stopień korzystania z podręczników akademickich na tle liczby studentów (za GUS): w latach 1990/91 do 2008/09 liczba studentów wzrosła o 447%, a w tym samym okresie liczba wyprodukowanych podręczników dla szkół wyższych spadła o 12,7%!

Spadek sprzedaży i przychodów reklamowych w prasie oraz zapowiadany ponad 10-procentowy wzrost cen papieru, coraz większe koszty prenumeraty i kolportażu, ograniczenie dostępu do rynku konsumenta przez likwidację punktów sprzedaży (poczta, kolporterzy), piractwo treści redakcyjnych przy braku właściwej ochrony praw autorskich wydawców i twórców, a także brak wdrożonego, a odmiennego od obecnego, modelu biznesowego związanego m.in. z monetyzacją treści w internecie - wszystkie te czynniki sprawiają, że prasa znajduje się w okresie braku stabilności i dużej niepewności co do warunków dalszego funkcjonowania, które są silnym zagrożeniem dla wolności i niezależności prasy.

Podobne zagrożenia dotyczą wydawnictw książkowych, ich kondycji finansowej, różnorodności wydawców, palety tytułów czy liczby oficyn wydawniczych.

Propozycja ujednoczenia stawki VAT, z równoczesnym jej obniżeniem dla prasy tylko częściowo zrekompensuje straty jakie poniosą wydawcy prasy. Będzie ona służyła:

- ograniczeniu spadku sprzedaży prasy,
- wzmocnieniu efektywności ekonomicznej wydawców,
- utrzymaniu potencjału reklamowego,
- rozwojowi różnych form działalności w internecie,
- multiplikowaniu przychodów przez monetyzowanie treści redakcyjnych,
- rozwojowi czytelnictwa prasy, jak również książek, dla których prasa pełni funkcję upowszechnieniową.

Ujednoczenie stawki VAT przez jej obniżenie dla prasy pozwoli jej przetrwać przesunięte w czasie zjawiska związane z kryzysem, znaleźć nowe modele biznesowe podnoszące efektywność działania i w dłuższym okresie czasu, poza utrzymaniem edukacyjnej i kulturotwórczej funkcji, zrekompensować innymi przychodami dla skarbu państwa zmianę stawki VAT.

Analiza projektu ustawy wskazuje również na potrzebę doprecyzowania użytych w niej określeń – definicji – produktów wydawniczych, odpowiednio do Polskiej Normy czy też definicji GUS. Ponadto należy zwrócić uwagę na konieczność zlikwidowania różnic uprawnień ustawowych poszczególnych produktów w branży wydawniczej, objętymi zredukowaną stawką VAT.

Biorąc pod uwagę obowiązujący podział typologiczny (PN-EN ISO9707), wydawnictwo zwarte obejmuje wydawnictwa nieperiodyczne, tj. książki i broszury. Zgodnie z definicją UNESCO i GUS, oraz definicjami przyjętymi w „Słowniku terminologii medialnej” pod red. prof. dra hab. Walerego Pisarka (Wydawnictwo Universitas, Kraków 2006) przedstawiają się one następująco:

KSIĄŻKA – nieperiodyczny druk o różnorodnej tematyce w formie kodeksu i objętości co najmniej 49 stron, nie licząc okładki

BROSZURA – nieperiodyczny druk w postaci kodeksu – od 4 do 49 stron, wyłączając okładkę, wydawany w celach edukacyjnych, promocyjnych, propagandowych, reklamowych itp.

W związku z tym, że poza zakresem obowiązywania zredukowanej 5% stawki VAT mogłyby znaleźć się np. wydawnictwa dla dzieci, tomiki poetyckie itp., ustawa powinna traktować jako jeden segment zarówno książki, jak i broszury (PKWiU 58.11.1).

Uwzględnienie przyjętej definicji czasopism specjalistycznych (projekt ustawy VAT z 9.09.2010 r., art. 1 pkt 1) powoduje powstanie dysharmonii pomiędzy zapisami ustawy, gdyż czasopisma specjalistyczne posiadają wyłączenia powodujące wzrost stawki VAT powyżej 5%, zaś książki i broszury podobnych wyłączeń nie posiadają, mimo iż te same produkty mają być objęte różną stawką VAT. Spowoduje to poszerzenie już istniejącej szarej strefy związanej ze stosowaniem obniżonych stawek VAT dla monotematycznych produktów, np. wydawnictwo krzyżówkowe jako czasopismo będzie objęte 8% lub 23% stawką VAT przy nakładzie powyżej 15 tys.; natomiast przy nakładzie poniżej 15 tys. będzie objęte stawką 8%, a jeśli oba te wydawnictwa krzyżówkowe zostaną wydane jako książki lub broszury, otrzymają 5% stawkę VAT, przy zmianie ISSN na ISBN. To samo dotyczy sprzedaży różnych towarów, których potraktowanie jako prasę lub książkę nastąpi przez dodanie np. instrukcji typu redakcyjnego w postaci broszury i będzie uprawniało do ich sprzedaży po stawce 5 lub 8% w miejsce stawki 22(23)%.

W tej sytuacji z punktu widzenia wpływów do skarbu państwa, oraz biorąc pod uwagę m.in. wyrok NSA (sygn. IFSK 937/09) w przedmiotowej sprawie jak i inne orzeczenia sądowe, czy też stanowisko Izby Skarbowych, dla ograniczenia tzw. szarej strefy, promowania zachowań profesjonalnych wydawnictw książkowych i prasowych, wzrostu czytelnictwa, a także bezpieczeństwa obrotu proponuje się przyjęcie w projekcie ustawy VAT następujących rozwiązań:

- należy wprowadzić jednolitą 5% stawkę VAT dla książek, broszur i prasy;

i jednocześnie

- wydawnictwa, oznaczone kodami ISBN i ISSN, które jednak w tradycyjnym, jak i definicyjnym, rozumieniu tego słowa trudno uznać za książki (względnie czasopisma) a których jedynym celem jest stworzenie możliwości opodatkowania obniżoną stawką towarów do nich dołączonych, zostałyby wyłączone z preferencji i podlegałyby opodatkowaniu stawką podstawową (obecnie 22% - według projektu nowelizacji ustaw, w okresie od 1 stycznia 2011 do 31 grudnia 2013 - 23%). Należy jednak zaznaczyć, iż nie chodzi o przypadki, w których do profesjonalnie (wg obowiązujących norm) wydawanej gazety, czasopisma czy książki dołączone są określone, uzasadnione merytorycznie dodatki uatrakcyjnijające owo wydawnictwo (np. płyty CD czy książki dołączone do któregośkolwiek dziennika czy płyty CD dołączone do czasopism komputerowych) ale wyłącznie o przypadki, gdy tzw. czasopismo/książka jest jedynie formalną fasadą dla dystrybuowanych filmów czy innych przedmiotów (typowym przykładem są filmy, kolekcje określonych przedmiotów czy modele do składania z dołączoną kilkustronicową gazetką) a zatem przypadki, gdzie towarem podstawowym w oferowanym zestawie nie jest książka/czasopismo. Można przyjąć, że w wielu przypadkach owa książka czy czasopismo wydają się w ogóle zbędne a ich rzeczywistym celem jest obniżenie ceny na towar zasadniczy poprzez zastosowanie niższej stawki podatku.

Stawka podstawowa nie miałaby więc obejmować zestawu (gazeta/czasopismo + dodatek) ale jedynie zestaw, w którym to gazeta lub czasopismo jest dodatkiem, co więcej dodatkiem z funkcjonalnego punktu widzenia (ale także z punktu widzenia potrzeby klienta) zupełnie nieistotnym, rzecz można – zbędnym.

Uwzględniając powyższe proponuje się wprowadzenie 2 nowych pozycji (nr 36 i 37) w proponowanym załączniku obejmującym towary i usługi opodatkowane stawką 5%:

36	Ex 58.13.10.0	Gazety drukowane lub na nośnikach (dyskach, taśmach i innych) – wyłącznie gazety drukowane – oznaczone stosowanymi na podstawie odrębnych przepisów symbolami ISSN, wytwarzane metodami poligraficznymi, z wyłączeniem: 1) wydawnictw, w których nie mniej niż 67 % powierzchni jest przeznaczona na nieodpłatne lub odpłatne ogłoszenia handlowe, reklamy lub teksty reklamowe, 2) wydawnictw, jeżeli do nie mniej niż 60% numerów (wydań) w ciągu roku kalendarzowego dołącza się dodatki inne niż wytworzone metodami poligraficznymi; jeżeli wydawnictwo jest wydawane przez okres krótszy niż rok kalendarzowy wówczas proporcję tę ustala się odpowiednio: od początku roku kalendarzowego do zaprzestania wydawania wydawnictwa
----	---------------	--

		<p>lub od rozpoczęcia wydawania wydawnictwa w ciągu roku kalendarzowego do końca tego roku kalendarzowego,</p> <p>3) wydawnictw, do których dołącza się elementy zestawu (np. do złożenia lub sklejenia), jeżeli wszystkie elementy takiego zestawu są dołączane do kolejnych numerów (wydań) wydawnictwa, także w przypadku, gdy poszczególne elementy zestawu nie są dołączane do wszystkich następujących po sobie numerów (wydań) wydawnictwa.</p>
37	Ex 58.14.1	<p>Czasopisma i pozostałe periodyki drukowane lub na nośnikach (dyskach, taśmach i innych) – wyłącznie czasopisma i pozostałe periodyki oznaczone stosowanymi na podstawie odrębnych przepisów symbolami ISSN, wytwarzane metodami poligraficznymi, inne niż czasopisma specjalistyczne, z wyłączeniem:</p> <p>1) wydawnictw, w których nie mniej niż 67 % powierzchni jest przeznaczona na nieodpłatne lub odpłatne ogłoszenia handlowe, reklamy lub teksty reklamowe,</p> <p>2) wydawnictw, jeżeli do nie mniej niż 60% numerów (wydań) w ciągu roku kalendarzowego dołącza się dodatki inne niż wytworzone metodami poligraficznymi; jeżeli wydawnictwo jest wydawane przez okres krótszy niż rok kalendarzowy wówczas proporcję tę ustala się odpowiednio: od początku roku kalendarzowego do zaprzestania wydawania wydawnictwa lub od rozpoczęcia wydawania wydawnictwa w ciągu roku kalendarzowego do końca tego roku kalendarzowego; nie dotyczy to popularnych i profesjonalnych wydawnictw poświęconych w szczególności: muzyce, komputerom, oprogramowaniu, grom komputerowym, w przypadkach, gdy do wydawnictw tych dołączone są nośniki zawierające wersje demonstracyjne np.: muzyki, programów lub gier, omawianych w danym numerze (wydaniu) wydawnictwa,</p> <p>3) wydawnictw, do których dołącza się elementy zestawu (np. do złożenia lub sklejenia, lub do kolekcjonerstwa), jeżeli wszystkie elementy takiego zestawu są dołączane do kolejnych numerów (wydań) wydawnictwa, także w przypadku, gdy poszczególne elementy zestawu nie są dołączane do wszystkich następujących po sobie numerów (wydań) wydawnictwa.</p>

Jednocześnie dla książek i broszur proponuje się następującą zmianę zapisu par. 32 załącznika 2 do ustawy:

32	Ex. 58.11.1	<p>Książki i broszury wytwarzane metodami poligraficznymi (oznaczone stosowanymi na podstawie odrębnych przepisów symbolami ISBN), mapy drukowane, wydawnictwa w alfabecie Braille'a z wyłączeniem:</p> <p>a. książek: telefonicznych, do zapisów (np. rachunkowe, handlowe, kasowe, inwentarzowe, magazynowe, doręczeń), katalogów reklamowych itp.</p> <p>b. broszur promocyjnych, propagandowych, reklamowych, instruktażowych, akcydensu reklamowego itp.</p>
----	-------------	---

	<p>c. książek i broszur, w których więcej niż 33% powierzchni jest przeznaczony nieodpłatnie lub odpłatnie na ogłoszenia handlowe, reklamy lub teksty reklamowe</p> <p>d. książek i broszur, w których więcej niż 20% powierzchni jest przeznaczony na krzyżówki, kryptogramy, zagadki oraz inne gry słowne lub ilustracyjne</p> <p>e. zestawów składających się z dwóch lub większej ilości towarów, także połączonych w trwały sposób, w których książka lub broszura nie jest towarem podstawowym (dominującym).</p>
--	---

Uwzględniając stanowisko Pana Ministra w sprawie e-booków na nośnikach fizycznych i objęcie ich 5% stawką VAT, uważamy, iż również prasa, tj. gazety i czasopisma wydawane na tego typu nośnikach fizycznych powinna być objęta stawką VAT właściwą dla gazet i czasopism, a nie wyłączona ze zredukowanej stawki, jak wynika to z projektu ustawy.

Przedstawiając powyższe uważamy, iż zredefiniowania i zmiany wymagają poz. 32, 33 oraz 34 załącznika nr 2 projektu ustawy z 9.09.2010 r. oraz poz. 72, 73 i 74 z załącznika nr 3 do projektu ustawy skierowanego do Sejmu (druk nr 3325).

Ponadto podtrzymujemy nasze stanowisko w sprawie konieczności zastosowania okresu przejściowego dla rozliczeń książki i prasy, które to propozycje sformułowane zostały w pismach skierowanych do Pana Ministra (Izby Wydawców Prasy z dnia 10.09.2010 r., Polskiej Izby Książki z dnia 16.09.2010 r.).

Szanowny Panie Ministrze!

Przedstawiając powyższą propozycję oraz nawiązując do Pańskiej rozmowy z naszymi przedstawicielami w dniu 10 września br. i podjętym tam zobowiązaniom o potrzebie wzajemnych konsultacji liczymy, że Pan Minister będzie chciał spotkać się z nami w celu wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości i przedstawienia dodatkowych argumentów przed planowanym na dzień 30 września br. spotkaniem u Pana Ministra Michała Boniego.

Z wyrazami szacunku

Wiesław Podkański
Prezes
Izby Wydawców Prasy

Piotr Marciszuk
Prezes
Polskiej Izby Książki

Rafał Skąpski
Prezes
Polskiego Towarzystwa
Wydawców Książek

Do wiadomości:

Pan Michał Boni, Przewodniczący Komitetu Stałego Rady Ministrów
Pan Bogdan Zdrojewski, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego